

1983

STJEPAN GRAČAN STJEPAN GRAČAN STJEPAN GRAČAN STJEPAN GRAČAN

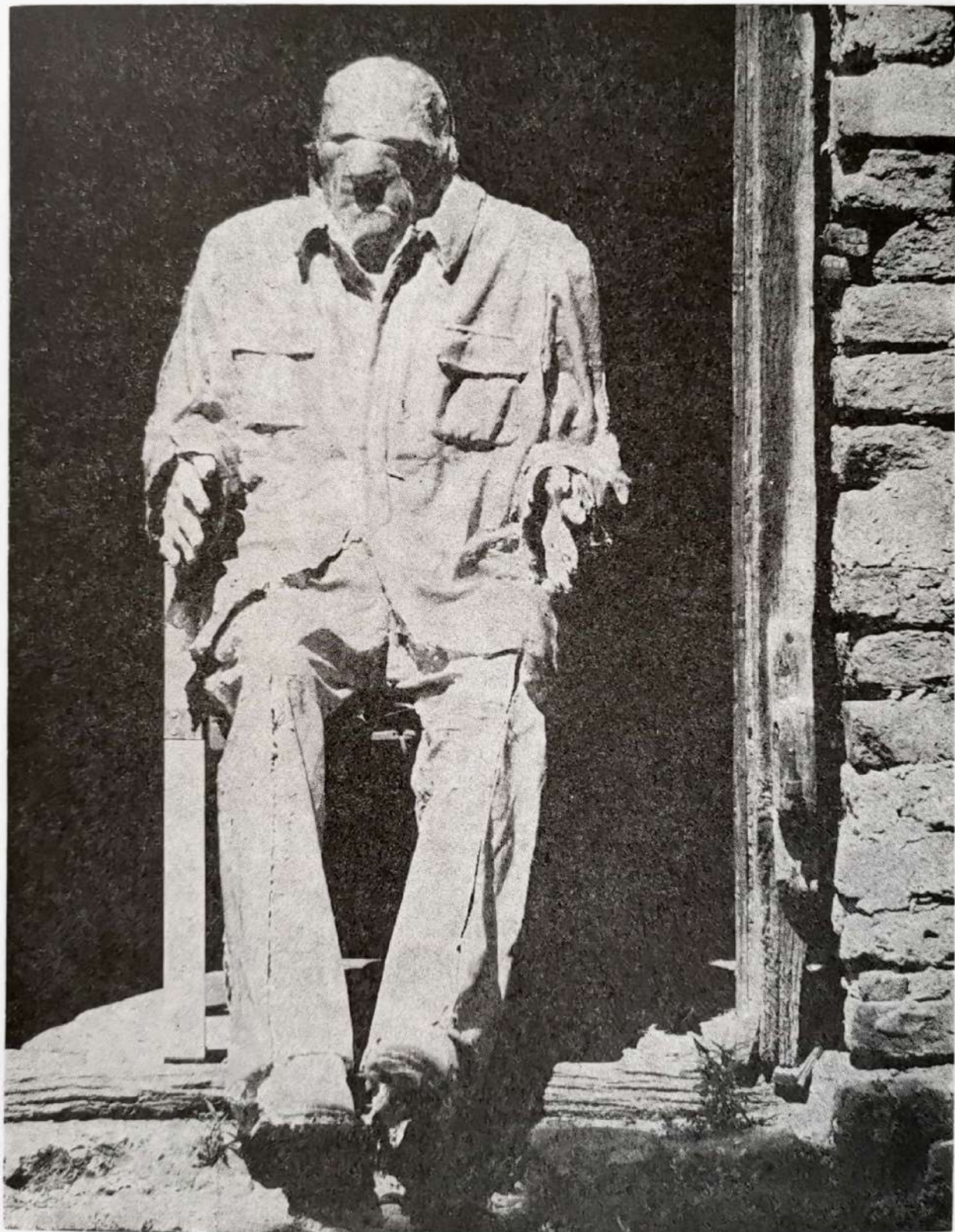

Voljeli bismo da nakon decenijskog neoportunog zalaganja za smisao i vrijednost koje je donosilo i uspostavljalo u sebi i oko sebe Gračanovo kiparstvo govorimo o njemu objektivno i racionalno, na distanci, bez one temperature kritičkog angažmana koji je bio paralelan i podudaran angažmanu njegovog kiparskog izraza. Međutim, volja za distancom bila bi opravdana samo u slučaju kad bi se pisala povijest tog kiparstva. Ovako, suočeni smo sa najvećim brojem novih djela koja od nas traže onaj isti kvantum idejnog i emocionalnog opredjeljenja kao i nekada prije deset godina, koja traže da se opredjelimo za stvar jedne kiparske rječitosti o potrebi krajnje budnosti duha i osjećanja pred čašom historije koji interferira između neba i pakla ljudske egzistencije, između budućnosti i propasti morala, smisla, postojanja.

Mnogima se zasigurno činilo da je pretjerano u tolkoj mjeri kritičko obigravanje oko izvanestetskih i izvanlikovnih sadržaja, u doba kad je definitivno protjeran svaki trag literature iz likovne umjetnosti. Ali tek što smo se navikli da je slika samo oko, a kipar tek sveprožimajuća opipljivost, našli smo se pred slikarstvom i kiparstvom koje je tražilo od nas da se priključimo debati o visokoj društvenoj svijesti umjetnosti koja ne može a da ne tematizira neka temeljna etička i politička opredjeljenja koja potresaju aktualni povijesni trenutak. Gotovo čitava avangardna umjetnost osmog desetljeća bila je orijentirana u tom pravcu i pravo je čudo kako naši avangardni kritičari nisu prepoznali tu osnovnu dimenziju i u Gračanovu kiparstvu. Nisu je prepoznali samo stoga što se ono služilo „tradicionalnim“ tijelom i jezikom skulpture, ne pomišljajući da je takav formalni rezidium moguć i da će se već sutra pokazati kao nadavangardan. Sve u svemu, punu je deceniju naša likovna stvarnost nerado prihvaćala činjenicu Gračanova kiparstva i ono raspolaže danas dugim statusom osporavanja i s desna i s lijeva, i od strane estetičkih tradicionalista i od strane estetičkih avangardista. To samo govori o stupnju njegove originalnosti, njegove izdvojene pozicije i prodornosti kojom se uspije u tu istu likovnu stvarnost.

U vremenu nihilizma, kad je sve dopušteno i sve moguće, Gračanovo kiparstvo, paradoksalno, govori o nemogućnosti da se bude neodgovoran i da umjetnost — usprkos svemu i usprkos njenu temeljnom smjeru — mora ponovo preuzeti visoku društvenu misiju. U niz navrata Gračan je u svojim javnim dijalozima povezivao svoja kiparska nastojanja s posve određenim društvenim i političkim projektom, sa humanističkim socijalizmom, sa socijalizmom sa ljudskim likom. Zahtijevao je od svoje umjetnosti obaveznost vjerujući da je prethodna, apstraktna umjetnost nedopustivo izgubila upravo te prerogative, da se udaljila od atmosfere ozbiljnosti kakvu nalaže život odbijajući da se suoči sa stvarnošću civilizacije kojoj pripada i čiji je svjesni dio. Tako se Gračan u svom kiparstvu nije htio odreći patetike života, a upravo je to najvećma učinila njemu prethodna i suvremena umjetnost osudivši time samu sebe da bude beznačajna, drugorazredna, marginarna aktivnost. Držao je da umjetnost treba kanalizirati u središnje tokove društvenih procesa, kako bi svojim fundamentalnim misionarskim pozivom i izravnom prisutnošću aktivno djelovala na njih, mijenjala ih, izvodila na put humanističke perspektive. Htio je biti u prvim linijama aktualne borbe za ljudski opstanak i čovjekovu višu egzistenciju. Najmanje je to činio metodom jeftinog lakiranja i temperaturom naivnog optimizma! Ne ideologijom lažnog spokojstva, nego postavljanjem neugodnih pitanja. Sve dosadašnje Gračanovo kiparstvo programatski je usmjereno neizvjesnoj brojki tih i takvih neugodnih pitanja. A u kontinuitetu vlastita stvaralaštva — od osnutka likovne grupe Biafra 1970. godine kojoj je bio jedan od osnivača, pa do poslednjih radova — bezkompromisno izdržava poziciju svoga kiparstva kao radikalne figuracije i za koju možemo bez pretjerivanja reći da je duboko upisala svoje tragove u život i povijest hrvatskog i jugoslavenkog kiparstva osmog desetljeća i, eto, nesustajući u svojoj otvorenoj žestini produžava i u deveti, svagda s neizvjesnom količinom vidovitosti koja pogađa naš suvremeni životni postav strepnje u svijetu u kojem se više nego ikad dosada riskantno lupa po poklopcu Pandorine kutije.

ZDENKO RUS

BIOGRAFIJA

Stjepan Gračan rođen je u Prugovcu 1941. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Osijeku. 1961. upisuje studij povijesti umjetnosti i psihologije na zagrebačkom Filozofskom fakultetu. 1963. napušta Filozofski fakultet i upisuje kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Diplomirao je u klasi prof. Antuna Augustinčića i Valerija Michielija 1967. a postdiplomski studij završio je na istoj Akademiji 1968. Od 1969—1971. suradnik je Majstorske radionice Antuna Augustinčića. 1970. zajedno s Bunićem, Petrićem i Vucom osniva likovnu grupu „Biafra”. Živi i radi u Zagrebu. Adresa: Vlaška 76.

NAGRADE

- 1970. Nagrada SKOJ-a za kiparstvo, Zagreb
- 1971. I nagrada na jugoslovenskom natječaju za spomenik V. Nazora, Zagreb
- 1972. Nagrada V salona mladih, Zagreb
- 1975. Nagrada ex aequo V biennala Slavonaca, Osijek

SAMOSTALNE IZLOŽBE

- 1962. Osijek, I samostalna izložba, Galerija mladih
- 1966. Osijek, II samostalna izložba, Dom kulture
- 1968. Osijek, Alebić — Gračan — Šoškić, Atelier Radonjiš
- 1975. Zagreb, Galerija izlog
- 1977. Osijek, IV samostalna izložba, Galerija likovnih umjetnosti, Umjetnički paviljon
- 1978. Zagreb, XV izložba likovne grupe »Biafra«, Umjetnički paviljon
Zagreb, Galerija izlog
- 1982. Zagreb, V samostalna izložba, Salon galerije »Karas«
Varaždin, Skulpture bez naziva, Galerija slika
Varaždin, Deset skulptura, Galerija »Disk kočnice«
Zadar, Skulpture, Galerija umjetnina
- 1983. Subotica, Skulpture, Likovni susret Osijek, Skulpture, Galerija lik. umjet. „Osijek”

ZNAČAJNIJE SKUPNE IZLOŽBE

1967. Zagreb, Mladi, Galerija ULUH-a
1968. Zagreb, I salon mladih, Umjetnički paviljon
1970. Zagreb, III salon mladih, Umjetnički paviljon
1972. Zagreb, V salon mladih, Umjetnički paviljon
1973. Zagreb, Nadrealizam i suvremena hrvatska likovna umjetnost, Umjetnički paviljon
1974. Zagreb, Likovne teme danas, Umjetnički paviljon
1975. Sarajevo, izložba SLUJ-a, Skenderija Slovenj Gradec, Angažirana figuracija, Umjetnički paviljon
Poreč, XI annale, Narodno sveučilište
Osijek, V biennale Slavonaca, Galerija likovnih umjetnosti
1976. Gospić, Zagreb, Beograd, X lički anale
1977. Paris, Grandes et Jeunes d'Aujord' hui, Grand Palais
Paris, XXIXe Salon de la jeune sculpture, UNESCO
1977. Mainz, Moderne Kunst in Croatien, Rathaus Beograd, Aktualnosti u suvremenoj hrvatskoj likovnoj umjetnosti, Umjetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«
Atena, Suvremena jugoslovenska umjetnost Zagreb, Hrvatsko kiparstvo 1955—1975., Galerija »Karas«
Cetinje, 13. novembar, Galerija likovnih umjetnosti
Beograd, V beogradski triennale jugoslovenske likovne umjetnosti
Umjetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«
1978. Sarajevo, Umjetnost u Jugoslaviji 1970—1978.,
Skenderija, Beograd, umjetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«
Paris, XXX Salon de la Jeune Sculpture, Tuileries
Zagreb, XIII zagrebački salon. Umjetnički paviljon
Zagreb, Kritičari odabiru, Galerija »Karas«
1979. Dubrovnik, Oblici nove figuracije, Umjetnička galerija
1980. Zagreb, XIV zagrebački salon, Umjetnički paviljon
Zadar, HDLU Zadar, Galerija umjetnina
1981. Beograd, Skulptura — objekti — granična istraživanja, Umjetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«
Zagreb, XV zagrebački salon, Umjetnički paviljon
Murska Sobota, V jugoslavenski biennale male plastike. Umjetnički paviljon
Inglostadt, Jugoslavenska mala plastika, Umjetnička galerija
Poreč, XXI annale, Istarska sabornica
Pančevo, I pančevačka izložba jugoslavenske skulpture
1982. Poreč, XXII annale, Istarska sobarica
Zagreb, Triennale hrvatske skulpture, Gliptoteka JAZU
Dubrovnik, Dubrovački salon, Umjetnička galerija
- 1970—1978. sudjelovao na svim izložbama likovne grupe »Biafra«
(Zagreb, Osijek, Split, Opuzen, Metković, Karlovac, Varaždin, Koprivnica, Mostar, Beograd, Paris)

EKSPONATI

1. TRAGOVI (grupa), 1970. poliester (Galerija likovnih umjetnosti „Osijek“)
2. BEZ NAZIVA XIX, 1975. poliester, 190 cm, (Galerija likovnih umjetnosti „Osijek“)
3. BEZ NAZIVA XXXIII, 1978. poliester, 175 cm
4. BEZ NAZIVA XL, 1981. poliester, 170 cm
5. BEZ NAZIVA XXXI, 1977. poliester, 145 cm
6. GRUPA — BEZ NAZIVA, 1981. poliester
7. BEZ IMENA I, 1981. poliester, 80 cm
8. PRINC KARNEVALA, 1982. poliester. 130 cm
9. BEZ NAZIVA XLI, 1982. poliester, 135 cm
10. BEZ NAZIVA XLII, 1982. poliester, 170 cm
11. BEZ NAZIVA XLIV, 1982. poliester, 160 cm
12. MASKA, 1982. poliester, 170 cm

LIKOVNI SUSRET SUBOTICA
KÉPZŐMŰVÉSZETI TALÁLKOZÓ
DOKUMENTÁCIJA — DOKUMENTÁCIÓ

A/1

1983.

II
1983.

LIKOVNI SUSRET
KÉPZŐMŰVÉSZETI TALÁLKOZÓ
SUBOTICA

22. II—6. II 1983.

ODGOVORNI ÜREDNIK
MARIJA ŠIMOKOVIĆ MIKOVIĆ
KATALOG: ŠADI

TRAŽ 200 PÉLDÁNYBAN

ŠTAMPA: GZ „PANONIJA” SUBOTICA